KANCELARIA ADWOKACKA
ADWOKAT ADRIAN CZYSZCZOŃ

OPINIA PRAWNA

Przedmiot	| Ograniczanie swobody kontraktowej w zakresie dostępu do produktów ubezpieczeniowych poprzez limitowanie dostępu do oferty zakładu ubezpieczeń wyłącznie za pośrednictwem wskazanego oddziału uniemożliwia brokerom prawidłowe wykonywanie obowiązków wynikających z art. 32.1. UODU
Zlecający	| Stowarzyszenie Brokerów Ubezpieczeniowych w Polsce | ul. Twarda 18 | 00-105 Warszawa
NIP	| 525-260-19-60
REGON	| 147490088
Sporządzający opinię	| adw. Adrian Czyszczoń | Kancelaria Adwokacka | al. J. Mireckiego 15/II p. | 41-209 Sosnowiec

PRZEDMIOT OPINII

Przedmiotem rozważań niniejszej opinii jest ograniczanie swobody kontraktowej w zakresie dostępu do produktów ubezpieczeniowych poprzez limitowanie dostępu do oferty zakładu ubezpieczeń wyłącznie za pośrednictwem wskazanego oddziału, co uniemożliwia brokerom prawidłowe wykonywanie obowiązków wynikających z art. 32.1. UODU.

Analiza powyżej wskazanego problemu została dokonana w oparciu o zjawiska zaobserwowane przez brokerów ubezpieczeniowych, a mianowicie:

- w ramach obowiązku wydania porady, brokerzy zobowiązani są do poszukiwania ofert i analizy rynku, wyselekcjonowania właściwych produktów i rozpoczęcia procesu zmierzającego do wypracowania rozwiązania spełniające potrzeby i wymagania klienta (art. 8.1[1] i 8.3[2] UODU). Dostosowanie produktu ubezpieczeniowego do potrzeb i wymagań klienta może polegać na prowadzeniu negocjacji, występowaniu z wnioskami czy zapytaniami ofertowymi do zakładu ubezpieczeń

- brokerzy ubezpieczeniowi zobowiązani są do prawidłowego wykonywania art. 32.1.4[3] UODU. W tym celu brokerzy określają do jakiego zakładu ubezpieczeń skierować zapytanie i o jakie produkty ubezpieczeniowe wystąpić. Liczne zakłady ubezpieczeń zorganizowały jednak swoją działalność w taki sposób, że utrudniają lub uniemożliwiają brokerom prawidłowe działanie polegające na pozyskaniu ofert ubezpieczeniowych; działania zakładów ubezpieczeń polegają na:

    - delegowaniu dla brokera wyłącznie jednej placówki, w efekcie często dochodzi do sytuacji gdy broker nie jest w stanie uzyskać oferty od tej

[1] Art. 8 [Analiza potrzeb klienta, dokument zawierający informacje o produkcie ubezpieczeniowym]

1. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej dystrybutor ubezpieczeń określa, na podstawie uzyskanych od klienta informacji, jego wymagania i potrzeby oraz podaje w zrozumiałej formie obiektywne informacje o produkcie ubezpieczeniowym, w celu umożliwienia klientowi podjęcia świadomej decyzji.

[2] Art. 8 [Analiza potrzeb klienta, dokument zawierający informacje o produkcie ubezpieczeniowym]

3. Proponowana umowa ubezpieczenia lub umowa gwarancji ubezpieczeniowej powinna być zgodna z wymaganiami i potrzebami klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej lub ochrony gwarancyjnej.

[3] Art. 32 [Obowiązki brokera ubezpieczeniowego]

1. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej broker ubezpieczeniowy:
4) udziela porady, w oparciu o rzetelną analizę dostępnych na rynku produktów ubezpieczeniowych w liczbie wystarczającej do opracowania rekomendacji najwłaściwszej umowy, oraz wyjaśnia podstawy, na których opiera się rekomendacja, uwzględniając złożoność umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej oraz rodzaj klienta, chyba że klient złoży oświadczenie o rezygnacji z udzielenia porady w formie dokumentowej;

placówki, tymczasem inna placówka wyraża gotowość, ale warunkowana jest procedurą przekazania zapytania do tzw. „macierzystej" placówki zakładu ubezpieczeń, która oferty nie przygotowuje lub przygotowuje dla tego brokera oferty zniechęcające (odstraszające), lub oczekuje od brokera nadmiernej w stosunku do innych oddziałów zaporowej ilości informacji lub przygotowuje oferty po kilku tygodniach od zapytania brokera;

- delegowaniu dla brokera wyłącznie jednej placówki, nawet gdy broker zidentyfikował, że wysłanie zapytania do tej placówki kończy się zwykle działaniem polegającym na przekazaniu lead-a lub tajemnic ubezpieczeniowych określonych warunkami kontraktu ubezpieczeniowego i zapytania brokerskiego do innego pośrednika ubezpieczeniowego; w efekcie broker zmuszany jest do współpracy z osobami, o których wie, że naruszają art. 35 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej[4];

[4] Art. 35 [Obowiązek zachowania tajemnicy]

1. Zakład ubezpieczeń i osoby w nim zatrudnione, a także osoby i podmioty, za pomocą których zakład ubezpieczeń wykonuje czynności ubezpieczeniowe, są obowiązane do zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy informacji udzielanych na wniosek:
1) sądu lub prokuratury, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu;
2) Policji, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 20 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2024 r. poz. 145);
2a) Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, o ile są niezbędne na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, na zasadach i w trybie określonych w art. 11p ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 309);
2b) Szefa Inspektoratu Wewnętrznego Służby Więziennej, o ile są niezbędne na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, na zasadach i w trybie określonych w art. 23s ust. 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1683 i 1860);
2c) Straży Granicznej, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 10c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1080, 1088, 1489, 1723, 1860 i 2608);
2d) Centralnego Biura Antykorupcyjnego, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, oraz w celu kontroli prawdziwości oświadczeń albo deklaracji dotyczących konfliktu interesów, podlegających weryfikacji Centralnego Biura Antykorupcyjnego na podstawie przepisów odrębnych, na zasadach i w trybie określonym w art. 23 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 184);

3) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach określonych w art. 34a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2023 r. poz. 1136, 1834 i 1860);

3a) Żandarmerii Wojskowej, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 40b ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1266 i 1860);

4) komornika sądowego, w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym lub zabezpieczającym albo wykonywaniem postanowienia o zabezpieczeniu spadku lub ze sporządzaniem spisu inwentarza;

5) administracyjnego organu egzekucyjnego oraz centralnego biura łącznikowego, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2009), w zakresie wykonywania ich ustawowych zadań;

6) organu nadzoru, w zakresie wykonywania jego ustawowych zadań;

7) Najwyższej Izby Kontroli, o treści umów ubezpieczenia zawartych przez jednostki objęte kontrolą;

8) organów Krajowej Administracji Skarbowej, w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.5));

9) Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;

10) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o ochronie danych osobowych;

11) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o ochronie konkurencji i konsumentów;

12) komisji do rozpatrywania roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez wojska obce, w zakresie wykonywania przez nią zadań określonych w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojuszniczym i organizacjom międzynarodowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 807);

13) (uchylony)

14) Rzecznika Praw Obywatelskich, w zakresie wykonywania przez niego ustawowych zadań, w związku z podjętą interwencją;

15) Rzecznika Finansowego, w zakresie wykonywania przez niego ustawowych zadań;

16) Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

17) Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

18) Polskiej Izby Ubezpieczeń, w zakresie wykonywania zadania, o którym mowa w art. 426 ust. 2 pkt 9, z wyłączeniem danych osobowych;

19) biegłego rewidenta, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

20) ubezpieczającego, ubezpieczonego, a w przypadku zgłoszenia wystąpienia zdarzenia losowego, z którym umowa wiąże odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń - także uprawnionego z umowy ubezpieczenia;

21) innego zakładu ubezpieczeń, z którym zawarto umowę reasekuracji lub koasekuracji, w zakresie umów ubezpieczenia ryzyka objętych tą umową;

22) zakładu reasekuracji, z którym zawarto umowę reasekuracji, w zakresie umów ubezpieczenia ryzyka objętych tą umową;

23) innego zakładu ubezpieczeń, w celu i zakresie niezbędnym do przeciwdziałania przestępstwom popełnianym na szkodę zakładu ubezpieczeń;

24) innego zakładu ubezpieczeń, w zakresie stosowania taryfy w zależności od długości okresu bezszkodowego lub ustalania proporcjonalnej odpowiedzialności, w przypadku zawarcia umów ubezpieczenia obowiązkowego na ten sam okres w co najmniej dwóch zakładach ubezpieczeń, lub na potrzeby ustalenia odpowiedzialności, jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową;

zaznaczyć należy, że brokerzy nie dysponują narzędziami śledczymi pozwalającymi na ujawnienie takich zachowań, które naruszają artykuł 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, są jednak w stanie zidentyfikować występowanie relacji między wysłaniem zapytania do zakładu ubezpieczeń a niejako automatycznym nawiązywaniem kontaktu z klientem brokera przez innego pośrednika ubezpieczeniowego, po takim wysłaniu zapytania

---

25) podmiotu przetwarzającego na zlecenie zakładu ubezpieczeń dane dotyczące ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz administrujących indywidualnymi kontami jednostek uczestnictwa w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym;

26) zleceniobiorców czynności ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych oraz funkcji należących do systemu zarządzania powierzanych w drodze outsourcingu, w zakresie, w jakim dotyczą one zleconych czynności i funkcji;

26a) innego zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji, dominującego podmiotu ubezpieczeniowego, dominującego podmiotu nieregulowanego lub mieszanego dominującego podmiotu ubezpieczeniowego - w zakresie niezbędnym do wykonywania obowiązujących te podmioty przepisów dotyczących nadzoru uzupełniającego sprawowanego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego;

27) innego podmiotu, którego uprawnienie do żądania informacji wynika z przepisów odrębnej ustawy.

2a. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy informacji udzielanych na zasadach i w zakresie określonych w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o Centralnej Informacji Emerytalnej (Dz.U. poz. 1941).

3. Przetwarzanie danych oraz wykonywanie czynności i funkcji przez podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 25 i 26, nie ogranicza odpowiedzialności wynikającej z obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1.

4. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy danych w zakresie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz danych w zakresie szkód istotnych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, przekazywanych do centralnej ewidencji pojazdów w rozumieniu tej ustawy.

5. Zakład ubezpieczeń może udostępniać dane dotyczące umów ubezpieczenia na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2160).

6. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę zakładu ubezpieczeń albo o tym, że działalność zakładu ubezpieczeń jest wykorzystywana w celu ukrycia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego lub dla celów mających związek z przestępstwem lub przestępstwem skarbowym.

6a. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, przekazanie organowi nadzoru informacji w zakresie niezbędnym do wykonywania zadania określonego w art. 4 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 135).

7. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do Polskiej Izby Ubezpieczeń, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz osób w nich zatrudnionych w zakresie wykonywania ustawowych zadań.

- delegowaniu dla brokera wyłącznie jednej placówki, gdy ich dyrektorzy i pracownicy celowo (celowość jest przesłanką, która pozostaje poza możliwością dowodową brokerów, ale wynika z faktu, że działania takie występują systematycznie) opóźniają złożenie oferty, odmawiają wystawienia polis lub zwlekają z wystawieniem polis, w ten sposób uniemożliwiając klientowi korzystanie z usług określonego i wskazanego przez klienta dystrybutora, celem stworzenia warunków preferujących wybór innego pośrednika - uznawanego przez dyrektora placówki zakładu ubezpieczeń.

- mimo występowania sytuacji wskazanych powyżej, brokerzy są zmuszani do współpracy z placówkami, o których wiadomo, że działają z naruszeniem podstawowych zasad prawa i elementarnych zasad uczciwości; w istocie ograniczanie brokerom swobody kontraktowej w zakresie dostępu do wykwalifikowanych pracowników zakładów ubezpieczeń zapewnia bezkarność dla nieuczciwych praktyk rynkowych i destabilizuje prawidłowe działanie rynku

ANALIZA ZAGADNIENIA

Zgodnie z Art. 7 ust. 1[5] UODU, dystrybutor, w tym broker, postępuje zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów. Przepis ten powoduje, że broker jako dystrybutor może być rozliczany z przestrzegania tej zasady. Niezbędne zatem dla wypełnienia ciążących na nim obowiązków jest zapewnienie uzyskania ofert od zakładów ubezpieczeniowych, bez ich limitowania przez zakłady ubezpieczeń. Rodzaje limitowania ofert zostały wymienione szczegółowo powyżej i podobnie jak w przypadku innych rozważań odnośnie rynku brokerskiego muszą oprzeć się o tajemnicę ubezpieczeniową, której ochrona wydaje się mocno iluzoryczna.

Powyżej wskazano kto jest zobowiązany do zachowania tajemnicy ubezpieczeniowej. Należy przypomnieć jeszcze co grozi za jej ujawnienie.

[5] Art. 7 [Zasady wykonywania dystrybucji ubezpieczeń]

1. Dystrybutor ubezpieczeń, wykonując dystrybucję ubezpieczeń, postępuje uczciwie, rzetelnie i profesjonalnie, zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów.

Odnosząc kwestie prewencji prawa karnego do przedmiotu rozważań niniejszej opinii, należy najpierw ustalić jakie normy karne mogą znaleźć zastosowanie do wspomnianych powyżej porozumień przestępczych i działań sprzecznych z prawem. I tak przede wszystkim trzeba tutaj zwrócić uwagę na ustawę o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, w której znajdziemy[6]:

Art. 439. [Bezprawne ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy ubezpieczeniowej]
1. Kto, będąc obowiązanym do zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 35 ust. 1, ujawnia ją lub wykorzystuje,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.

Prawo karne poprzez dyrektywy wymiaru kary spełnia również funkcje prewencyjne. Prewencja ogólna (zw. też „prewencją generalną") – jedna z dyrektyw wymiaru kary. Jej celem jest oddziaływanie na społeczeństwo przez wymierzanie sprawiedliwości w sprawach karnych.

Wyróżniamy:

- Prewencję ogólną negatywną – polega ona na odstraszaniu potencjalnych sprawców przez to, że określone czyny są zabronione, a także przez to, że wymierzane są kary za przestępstwa.
- Prewencję ogólną pozytywną – kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa przez wymierzanie sprawiedliwości w sprawach o przestępstwa. Sprzyjać temu ma publiczny charakter rozprawy głównej, publiczne ogłaszanie wyroków, a także możliwość podania ich treści do publicznej wiadomości przez środki masowego przekazu.

[6] Art. 439 [Ujawnienie tajemnicy]

1. Kto, będąc obowiązanym do zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 35 ust. 1, ujawnia ją lub wykorzystuje,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.

Polski Kodeks karny z 1997 r. nie zawiera dyrektywy prewencji ogólnej negatywnej. Zawiera natomiast dyrektywę prewencji ogólnej pozytywnej (w art. 53 § 1)[7].

[7] Art. 53 [Ogólne dyrektywy]

§ 1. Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych w ustawie, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu, okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące, cele kary w zakresie społecznego oddziaływania, a także cele zapobiegawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do skazanego. Dolegliwość kary nie może przekraczać stopnia winy.

§ 2. Wymierzając karę, sąd uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się sprawcy, zwłaszcza w razie popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciążących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także zachowanie się pokrzywdzonego.

§ 2a. Okoliczności obciążające stanowią w szczególności:
1) uprzednia karalność za przestępstwo umyślne lub podobne przestępstwo nieumyślne;
2) wykorzystanie bezradności, niepełnosprawności, choroby lub podeszłego wieku pokrzywdzonego;
3) sposób działania prowadzący do poniżenia lub udręczenia pokrzywdzonego;
4) popełnienie przestępstwa z premedytacją;
5) popełnienie przestępstwa w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie;
6) popełnienie przestępstwa motywowanego nienawiścią z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej lub wyznaniowej ofiary albo z powodu jej bezwyznaniowości;
7) działanie ze szczególnym okrucieństwem;
8) popełnienie przestępstwa w stanie po spożyciu alkoholu lub środka odurzającego, jeżeli ten stan był czynnikiem prowadzącym do popełnienia przestępstwa lub istotnego zwiększenia jego skutków;
9) popełnienie przestępstwa we współdziałaniu z nieletnim lub z wykorzystaniem jego udziału.

§ 2b. Okoliczności łagodzące stanowią w szczególności:
1) popełnienie przestępstwa w wyniku motywacji zasługującej na uwzględnienie;
2) popełnienie przestępstwa pod wpływem gniewu, strachu lub wzburzenia, usprawiedliwionych okolicznościami zdarzenia;
3) popełnienie przestępstwa w reakcji na nagłą sytuację, której prawidłowa ocena była istotnie utrudniona z uwagi na okoliczności osobiste, zakres wiedzy lub doświadczenia życiowego sprawcy;
4) podjęcie działań zmierzających do zapobieżenia szkodzie lub krzywdzie, wynikającej z przestępstwa, albo do ograniczenia jej rozmiaru;
5) pojednanie się z pokrzywdzonym;
6) naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem lub zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą z przestępstwa;
7) popełnienie przestępstwa ze znacznym przyczynieniem się pokrzywdzonego;
8) dobrowolne ujawnienie popełnionego przez siebie przestępstwa organowi powołanemu do ścigania przestępstw.

§ 2c. Nie stanowi okoliczności, o której mowa w § 2a i 2b, okoliczność będąca znamieniem przestępstwa, które popełnił sprawca, chyba że wystąpiła ona ze szczególnie wysokim nasileniem.

§ 2d. Nie stanowi okoliczności, o której mowa w § 2a, okoliczność niebędąca znamieniem przestępstwa, jeżeli stanowi podstawę zaostrzenia odpowiedzialności karnej zastosowanego wobec sprawcy.

§ 2e. Nie stanowi okoliczności, o której mowa w § 2b, okoliczność niebędąca znamieniem przestępstwa, jeżeli stanowi podstawę złagodzenia odpowiedzialności karnej zastosowanego wobec sprawcy.

§ 3. Wymierzając karę sąd bierze także pod uwagę pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji pomiędzy pokrzywdzonym a sprawcą albo ugodę pomiędzy nimi osiągniętą w postępowaniu przed sądem lub prokuratorem.

Prewencja szczególna (zw. też „prewencją indywidualną") – jeden z celów kary i zarazem dyrektywa jej wymiaru. Jej celem jest zapobieżenie ponownemu popełnieniu czynu przez sprawcę.

Wyróżniamy:

- Prewencję szczególną negatywną – uniemożliwienie (czy choćby utrudnienie) sprawcy popełnienia przestępstwa w przyszłości (np. przez osadzenie w zakładzie karnym), co zmniejsza prawdopodobieństwo recydywy przynajmniej w czasie trwania kary.
- Prewencję szczególną pozytywną (wyraźnie preferowaną przez polskiego ustawodawcę) – przez co należy rozumieć resocjalizację

Jak widać wyżej górny wymiar kary przy popełnieniu czynu zabronionego i to w typie kwalifikowanym to 5 lat pozbawienia wolności. Abstrahując od wydolności wymiaru sprawiedliwości w sferze prawa karnego, mając na uwadze obecne uregulowania dotyczące możliwości wymierzenia grzywny przy czynach zabronionych o niższej randze, należy stwierdzić, że wymiar kary nie spełni w tym wypadku ani funkcji prewencji ogólnej, ani szczególnej gdyż potencjalne zyski, w porównaniu z ewentualną karą wydają się zdecydowanie korzystniejsze, szczególnie uwzględniając, że udowodnienie tego czynu zabronionego może być bardzo trudne, czy wręcz niemożliwe.

Skoro prawo karne daje potencjalnie marne efekty w ochronie interesów klientów, to należy zwrócić uwagę w kierunku ochrony zapewnianej przez ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W polskim porządku prawnym obowiązek stosowania zasady uczciwej konkurencji został wprowadzony jako reguła prowadzenia działalności gospodarczej. Polega ona na zachowaniu zasad przejrzystego biznesu z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz interesów wszystkich uczestników obrotu gospodarczego. Zasada uczciwej konkurencji jest jedną z podstaw prawidłowo funkcjonującej gospodarki. Przedsiębiorcy w ramach prowadzonej działalności powinni w myśl tej zasady powstrzymywać się od działań sprzecznych z powyższymi regułami.

Zgodnie z definicją[8] zawartą w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża interesowi innego przedsiębiorcy lub klienta lub taki interes narusza.

Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności działania wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, naśladownictwo produktów, utrudnianie dostępu do rynku, organizowanie sprzedaży lawinowej czy nieuczciwa lub zakazana reklama.

Za działania niezgodne z przepisami ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przewidziane są sankcje zarówno cywilne, jak i karne.

Przedsiębiorca, którego interesy zostały zagrożone lub naruszone, może żądać zaniechania niedozwolonych działań, usunięcia ich skutków, złożenia jedno- lub wielokrotnego oświadczenia o odpowiedniej treści i formie, jak również naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych czy wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści. Ponadto, gdy czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony, można żądać zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem polskiej kultury lub ochroną dziedzictwa narodowego.

Oprócz odpowiedzialności cywilnej za czyn nieuczciwej konkurencji grożą także sankcje karne. Na liście czynów podlegających penalizacji są m.in. wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, towarów lub usług, jak również fałszywe i oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego. Czyny te zagrożone są karą grzywny, ograniczenia wolności i pozbawienia wolności do lat 2. Najwyższe sankcje ustawa przewiduje za organizowanie lawinowej sprzedaży dla podmiotu, który

---

[8] Art. 3 [Czyn nieuczciwej konkurencji]

1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

2. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej, prowadzenie lub organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym oraz nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczane towary lub wykonane usługi.

takim systemem kieruje. Działanie takie zagrożone jest karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności.

Niestety, jak już wskazano powyżej mechanizmy te są nieskuteczne w realiach gospodarczych naszego kraju, z uwagi chociażby na niemożność udowodnienia popełnienia czynu zabronionego czy długość czasu postępowania.

Co jednak najistotniejsze, naruszenia w zakresie uczciwej konkurencji w działaniach zakładów ubezpieczeń w stosunku do brokerów przekładają się bezpośrednio na dostępność produktów ubezpieczeniowych dla klientów.

PODSUMOWANIE

W ocenie opiniującego zakłady ubezpieczeń powinny organizować swoją działalność w taki sposób, aby nie utrudniać lub uniemożliwiać brokerom efektywnego wykonywania czynności brokerskich w celu pozyskania ofert ubezpieczeniowych. Obecny brak zaleceń skutkuje trudnościami w realizowaniu przez brokerów ich obowiązków i negatywnie wpływa na rynek ubezpieczeniowy, wprowadzając elementy nieuczciwej konkurencji i ograniczając dostęp do rzetelnych ofert ubezpieczeniowych.

Wprowadzenie rekomendacji w tym zakresie wpłynie pozytywnie rozwój uczciwej konkurencji na rynku brokerskim oraz pozwoli na zapewnienie szerokiej dostępności produktów ubezpieczeniowych na rzecz klientów.

Konkludując powyższe rozważania należy stwierdzić, że w zakresie uregulowanym (a przede wszystkim nieuregulowanym) w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń, jak również biorąc pod uwagę przepisy prawa materialnego cywilnego i karnego, uwzględniając normy etyczne w zakresie działalności brokerskiej **należy domagać się wydania rekomendacji przez UKNF, zgodnie z którą zakłady ubezpieczeń powinny organizować swoją działalność w taki sposób aby nie utrudniać lub uniemożliwiać brokerom efektywnego wykonywania czynności brokerskich w celu pozyskania ofert ubezpieczeniowych.**

Na tym opinię zakończono.

ADWOKAT
Adrian Czyszczoń

Opinia zawiera 12 (słownie: dwanaście) ponumerowanych stron.